

Pohjoiset maisemat

”Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen toteuttaminen
Pohjois-Kalotin kunnissa”

– Konferenssi Inarissa 7.-9.9.2011

NOORA RAASAKKA | SARI SIVONEN (toim.)

Pohjoiset maisemat

”Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen
toteuttaminen Pohjois-Kalotin kunnissa”
– Konferenssi Inarissa 7.-9.9.2011

NOORA RAASAKKA

SARI SIVONEN (toim.)

Vastuuvapauslauseke:

Pohjoismaiden ministerineuvosto on myöntänyt tukea raportin julkaisemiseen. Raportin sisältö ei välttämättä edusta Pohjoismaiden ministerineuvoston kantaa, näkemyksiä tai suosituksia.

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto

www.norden.org

RAPORTTEJA 48 | 2012

POHJOISET MAISEMAT

**”EUROOPPALAISEN MAISEMAYLEISSOPIMUKSEN
TOTEUTTAMINEN POHJOIS-KALOTIN KUNNISSA”
– KONFERENSSI INARISSA 7.-9.9.2011**

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Eerika Niemelä

Kansikuva: Tapio Heikkilä

Painopaikka: Kopijyvä Oy

ISBN 978-952-257-534-0 (painettu)

ISBN 978-952-257-523-4 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2846 (painettu)

ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-523-2

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

TERVETULOA KONFERENSSIIN	4
Timo Tanninen	
EUROOPPALAINEN MAISEMAYLEISSOPIMUS SUOMESSA	6
Tapio Heikkilä	
JÄRJESTÄJÄN TERVETULOTOIVOTUS	9
Erkki Kantola	
STEFAN MIKAELSSONIN PUHEENVUORO ELC-KONFERENSSISSA INARISSA 9.9.2011	10
Stefan Mikaelsson	
10 VUOTTA KANSAINVÄLISTÄ YHTEISTYÖTÄ.....	14
Maguelonne Déjeant-Pons	
MONIKANSALLINEN JA RAJAT YLITTÄVÄ YHTEISTYÖ: MAHDOLLISUUS ENTISTÄ PAREMPAAN MAISEMAAN	28
Jean-François Seguin	
EUROOPPALAINEN MAISEMAYLEISSOPIMUS RUOTSISSA – ODOTUKSIA JA TAVOITTEITA	34
Jerker Moström	
EUROOPPALAISEN MAISEMAYLEISSOPIMUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO NORJASSA: KESKIÖSSÄ SUUNNITTELUN HAASTEET MAISEMAN ARVOJEN HOIDOSSA	40
Kristin Nordli ja Liv Kirstine Mortensen	
SAAMELAISPORONHOITAJAN KULTTUURINEN MAISEMA: MUISTOT, AISTIT JA ETIIKKA.....	48
Marie Roué	
MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU, POHJOINEN MAISEMA JA TUULIVOIMA	54
Timo Jokelainen	
ALUEELLINEN JA PAIKALLINEN OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ EUROOPPALAISEN MAISEMAYLEISSOPIMUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA – KOKEMUKSIA KATALONIAN MAISEMAHAVAINTOASEMALTA	58
Pere Sala	
MAISEMA JA TERVEYS - Konferenssijulkaisut: eurooppalaisen maisemayleissopimuksen täytäntöönpano pohjois-kalotin alueen kunnissa	69
Eeva Karjalainen	
ARKTINEN MAISEMA ELÄVÄNÄ EUROOPPALAISEN PERINTÖNÄ	74
Bas Pedroli	
KOMIAT KYLÄT POHJOISEN MAISEMASSA	80
Merja Lipponen	
JOHTOPÄÄTÖKSET	88
Noora Raasakka	
LIITE: Liite 1 Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen tila.....	93

ALUEELLINEN JA PAIKALLINEN OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ EUROOPPALAISEN MAISEMAYLEISSOPIMUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA – KOKEMUKSIA KATALONIAN MAISEMAHAVAINTOASEMALTA

Pere Sala

Katalonian alueella on varsin monenlaisia maisemia, ja maisemasta onkin tullut entistä kiinnostavampi, erikoisalojen välisiä rajoja ylittävä aihe. Maisemasta on tullut olennainen osa maankäyttösuunnittelupolitiikkaa sekä jopa yhteiskunnallisiin ja kulttuurillisiin asioihin liittyviä alakohtaisia menettelytapoja. Seuraava teksti jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa käsitellään yleisellä tasolla Kataloniassa vallitsevia, maisemaan liittyvän osallistumisen ja yhteistyön institutionaalisia ja sääteleviä puitteita. Toisessa osassa esitellään muutamia Katalonian maisemahavaintoaseman esimerkkejä näistä kokemuksista. Artikkelin loppuksi käsitellään vielä muutamia alan tämänhetkisiä haasteita.

Maisemaosallistumisen ja yhteistyön institutionaaliset ja säätelevät puitteet

Katalonian parlamentti liittyi Eurooppalaiseen maisemayleissopimukseen tammikuussa 2000, kaksi kuukautta sopimuksen hyväksymisen jälkeen. Viisi vuotta myöhemmin parlamentti hyväksyi maisemansuojelua, -hoitoa ja -suunnittelua koskevan lain (8/2005, Protection, Management and Planning of the Landscape) ja perusti Observatori del Paisatge maisemahavaintoaseman. Laki tarjoaa perussäädökset ja viitekehyksen, joihin Katalonian hallituksen maisemapolitiikka perustuu. Laki heijastaa tarkasti Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen henkeä ja tavoitteita ja antaa näin ollen katalonialaiselle maisemalle lainsuojan ja luo tarvittavat keinot, joilla voidaan vastata maisemaa koskeviin haasteisiin ja taata maiseman laatu.

Laki vaalii osallistumista ja yhteistyötä viidellä tavalla. Ensinnäkin laki on selkeä, ja niin kansalaisten, yhdistysten kuin virallisten instituutioidenkin on helppo ymmärtää sitä. Toiseksi laki on käytännönläheinen ja konkreettinen, ja sen tulokset on helppo nähdä. Kolmanneksi lain henki on positiivinen, ei niinkään rajoittava tai rankaiseva, minkä vuoksi kaikkien osapuolten on helppo hyväksyä se. Neljänneksi lakia voidaan soveltaa useille aloille: se laadittiin alun perin kaupunkisuunnittelullista politiikkaa varten, mutta sitä voidaan myös hyödyntää joko asteittain soveltamalla tai integroimalla maisemaulottuvuus kaikkiin hallituksen toiminnan alueisiin. Lopuksi laki takaa julkisen sektorin ja kansalaisten osallistumisen ja yhteistyön.

Maisemalain ensimmäinen ja näkyvin tulos oli Observatori del Paisatge maisemahavaintoaseman (www.catpaisatge.net) perustaminen Kataloniaan. Asema on toiminut vuodesta 2005 saakka, ja se on Katalonian hallituksen neuvoo-antava elin, jonka tarkoitus on myös herätellä kansalaisten kiinnostusta maisema-asioihin. Havaintoasemasta on tullut hallinnon kaikkien tasojen, yliopistojen, asiantuntijaryhmien ja koko yhteiskunnan kaikenlaisiin maisema-asioihin liittyvä kohtaamispaikka. Aseman tärkeimpiä tehtäviä ovat yhteistyö Katalonian hallinnon kanssa maisemayleissopimuksen toteuttamiseksi, katalonialaisen yhteiskunnan tiedottaminen maiseman merkityksestä ja kansalaisten oikeudesta nauttia maisemasta sekä maisema-asioihin liittyvän tutkimus-, dokumentointi-, ideointi- ja toimintakeskuksen tehtävät.

Kuva 1. Maisemahavaintoaseman toimisto.

Havaintoaseman rakenteella ja organisaatiolla on suuri merkitys yhteistyön ja osallistamisen hengen vaalimisessa. Tässä voitaneen mainita kolme näkökohtaa. Ensinnäkin havaintoasema on julkinen yhtymä ja itsenäinen oikeushenkilö, mikä tekee havaintoaseman toiminnasta ja tehtävistä avoimia ja joustavia. Toiseksi havaintoaseman hallintoneuvosto koostuu yli 30:stä julkisen ja yksityisen sektorin instituutiosta (www.catpaisatge.net/eng/observatori_organigrama.php). Lisäksi havaintoasemalla on neuvoa-antava komitea, joka koostuu useista talouden, liiketalouden ja yhteiskunnan ryhmistä sekä alan akateemisista asiantuntijoista. Havaintoaseman organisaatorakenne mahdollistaa dynaamisen vuorovaikutuksen hallituksen ja neuvoa-antavan elimen välillä ja antaa äänen varsin erilaisille toimijoille, joilla on usein keskenään erilaisia intressejä. Kolmanneksi havaintoasema toimii ikään kuin kansalaisyhteiskunnan ja hallinnon puolivälissä. Tämä on sikäli mielenkiintoista, että näin havaintoasema voi neuvoa hallintoa alueellisen maisemapolitiikan laatimisessa ja samalla viestiä hallinnolle kansalaisten kokemista maisemaan liittyvistä huolista.

Olemme yhä kaukana joistakin Euroopan maista, kuten Ranskasta, Hollannista tai Iso-Britanniasta, joiden kansalaiset ovat tietoisempia maisemasta ja joiden lainsäädäntö on vuosia edellä omaamme, mutta maisemalain hyväksymisen ja täytäntöönpanon sekä maisemahavaintoaseman perustamisen myötä Katalonia on eittä-mättä ottanut merkittävän edistysaskelen.

Maisemahavaintoaseman esimerkkejä maisemayleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvästä osallistumisesta ja yhteistyöstä

Maisemalain hyväksymisestä lähtien Katalonian maisemapolitiikan puitteissa on kerätty valtava määrä kokemuksia, vaikka monia haasteita onkin yhä ratkaisematta. Seuraavassa on muutamia esimerkkejä maisemahavaintoaseman paikallisesta maisemayleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvästä osallistamisesta ja yhteistyöstä. Lisätietoa on havaintoaseman verkkosivuilla osoitteessa www.catpaisatge.net/eng/activitat.php. Tämän julkaisun tavoite on avata keskustelua maisemayleissopimuksen täytäntöönpanosta, joten kokemukset paikallisesta osallistamisesta ja yhteistyöstä on ryhmitelty maisemayleissopimuksen kuvassa 13 lueteltujen sitoumusten mukaisesti.

Ensimmäiset kaksi velvoitetta (vastuun jakaminen ja maiseman tunnistaminen lainsäädännössä) on jo käsitelty tämän artikkelin ensimmäisessä osassa.

Kuva 2. Maisemayleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvä osallistaminen ja yhteistyö Kataloniassa. Katalonian maisemahavainto-aseman panos maisemayleissopimuksen velvoitteisiin.

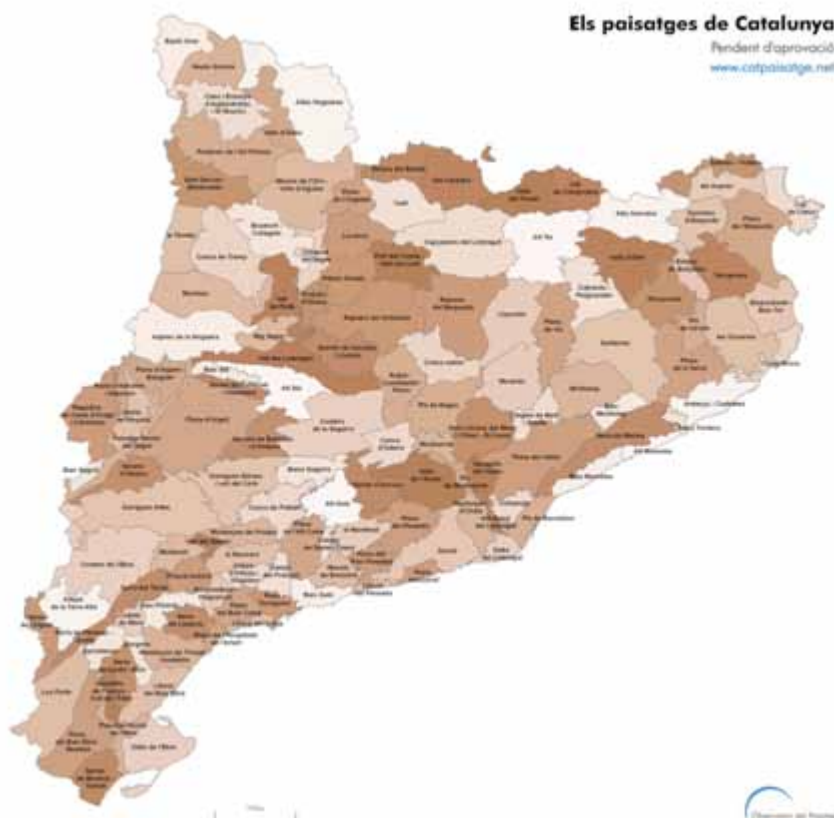
Kuva 3. Katalonian maisemakatalogit.

Maiseman tunnistaminen ja arviointi ja maiseman laatutavoitteiden määrittely

Yksi Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen tärkeimmistä velvoitteista ja minkä tahansa maisemapolitiikan perusta on maisemaa koskevan tiedon lisääminen kaikenlaisista maisemista. Kataloniassa tähän tarkoitukseen käytetään ns. maisemakatalogeja (www.catpaisatge.net/eng/cataleg.php). Maisemakatalogien avulla maisematavoitteita sisällytetään Katalonian maankäytönsuunnitteluun sekä alakohtaisiin menettelytapoihin siten, että alueen kaikki sosiaaliset toimijat osallistuvat aktiivisesti ja tekevät yhteistyötä.

Tiettyjä katalogien näkökohtia on korostettava:

- Havaintoasemalla on valmisteilla seitsemän maisemakatalogia, joiden tavoite on sisällyttää maiseman laatutavoitteet seitsemään alueelliseen kaavoitussuunnitelmaan, joita hallitus parhaillaan valmistelee.
- Eräs maisemakatalogien ensimmäisistä ja tärkeimmistä tuloksista on maisemayksiköiden (tai maisemien) tai samantapaisten maisema-alueiden tunnistaminen. Nämä maisemat ovat tärkeitä, sillä niiden pohjalta luodaan alueellisia perusyksiköitä, joihin sitten sovelletaan tiettyä maisemapolitiikkaa. Yksiköt ovatkin osoittautuneet julkisen keskustelun tärkeimmäksi, elinympäristöihin ja havaittuihin maisemiin liittyväksi kohtauspaikaksi (http://www.catpaisatge.net/eng/cataleg_mapa.php).
- Maisemakatalogit tutkivat myös historiallisten maisemien kehitystä.
- Lisäksi ne tunnistavat yleisön ja yhteiskunnallisten toimijoiden maisemille antamia ilmeisiä ja piileviä arvoja (esteettisiä, ekologisia, historiallisia, kulttuurisia, symbolisia). Julkisesta kuulemisesta on ollut merkittävää hyötyä näiden arvojen tunnistamisessa.
- Maisemakatalogit tutkivat maiseman dynamiikkaa sekä sen kehitykseen ja muutokseen vaikuttavia luonnollisia ja sosioekonomisia tekijöitä.
- Lisäksi katalogit tunnistavat julkisen kuulemisen avulla tärkeimpiä reittejä ja alueita, joilta maisemaa voidaan havainnoida.
- Julkinen kuulemismenettely on maisemakatalogien olennainen ulottuvuus. Tämä pätee erityisesti yksittäisten henkilöiden ja sidosryhmien maiseman arviointiin ja maisemaa koskeviin näkemyksiin (etenkin maiseman aineettomien ominaisuuksien suhteen, kuten paikan tuntu tai tietyn maiseman aiheuttamat aistimukset ja tunteet). Valmisteluprosessissa hyödynnettiin useita keinoja, kuten maiseman tärkeimpien toimijoiden syvähaastatteluja, asiantuntijoiden kuulemisia (esimerkiksi kartoitusasioissa), työtä paikallisten asukkaiden kanssa, maisemahavaintoaseman järjestämiä verkkokyselyitä, joista saatiin yli 5 000 mielipidettä, ja mielipidekyselyitä.

Kuva 4. Kartta Katalonian maisemista.

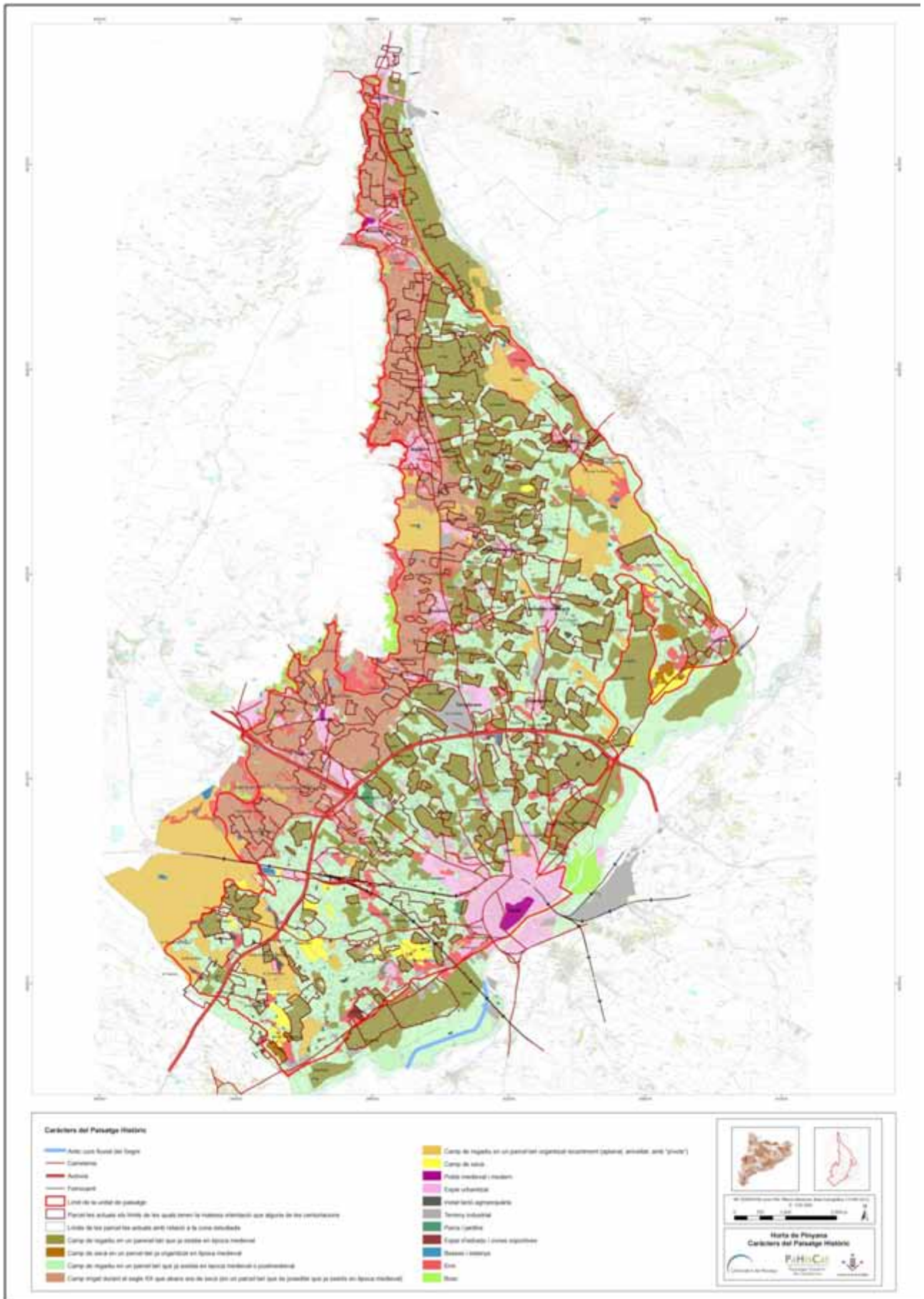
Landscape and Public Participation

Kuva 5. Landscape and Public Participation -julkaisu kuvaa ja arvioi maisemakatalogeissa käytettyjä työkaluja ja esittelee tärkeimmät tämänlaisissa osallistamishankkeissa huomioitavat seikat (www.catpaisatge.net/eng/documentacio_doc_1.php)

Sen lisäksi, että maisemakatalogit lisäävät maisematietoa, ne myös määrittävät maiseman laatutavoitteet, jotka on laadittu asiantuntijoiden analyysien ja kansalaisten osallistamisen avulla. Ensin maiseman laatutavoitteet määritetään koko Katalonian alueelle (<http://www.catpaisatge.net/eng/objectius.php>). Seuraavaksi määritetään kunkin maisemakatalogin alueiden tavoitteet. Lopulta laatutavoitteet määritellään kullekin maisemayksikölle. Nämä laatutavoitteet synnyttävät lukuisia kriteereitä ja tehtäviä, jotka ovat välttämättömiä tavoitteiden saavuttamiseksi. Nämä kriteerit ja tehtävät eivät tähtää ainoastaan maisemansuojeluun, vaan myös maisemanhoitoon ja -suunnitteluun.

Maisemakatalogit ja kansalaisten osallistaminen ovat siis tärkeimmät työkalumme, kun opimme tuntemaan Katalonian kylien ja kaupunkien maisemat. Maisemakatalogien ohella maisemahavaintoasema on tehnyt työtä PaHisCat-hankkeen parissa. Lleidan yliopiston ja Katalonian hallituksen kanssa yhteistyössä toteutettu PaHisCat-hanke tutkii historiallisten maisemien kehitystä. Hanketta on sovellettu neljään Katalonian 135 maisemasta. PaHisCat-hankkeella on valtavaa potentiaalia toimia kulttuuri-, kaupunki- ja perintöpolitiikkojen ohjeistona sekä koulutuskäyttöä ajatellen.

Kuva 6. Kartta Horta de Pinyanan maiseman historiallisesta luonteesta.

Maiseman sisällyttäminen politiikkoihin

Eräs Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen suurimmista haasteista on maiseman sisällyttäminen politiikkoihin ja menettelytapoihin. Tämä haaste vaatii todennäköisesti eniten sektorien välistä koordinaatiota. Esittelen nyt neljä aiheeseen liittyvää paikallisen tason kokemusta Kataloniasta:

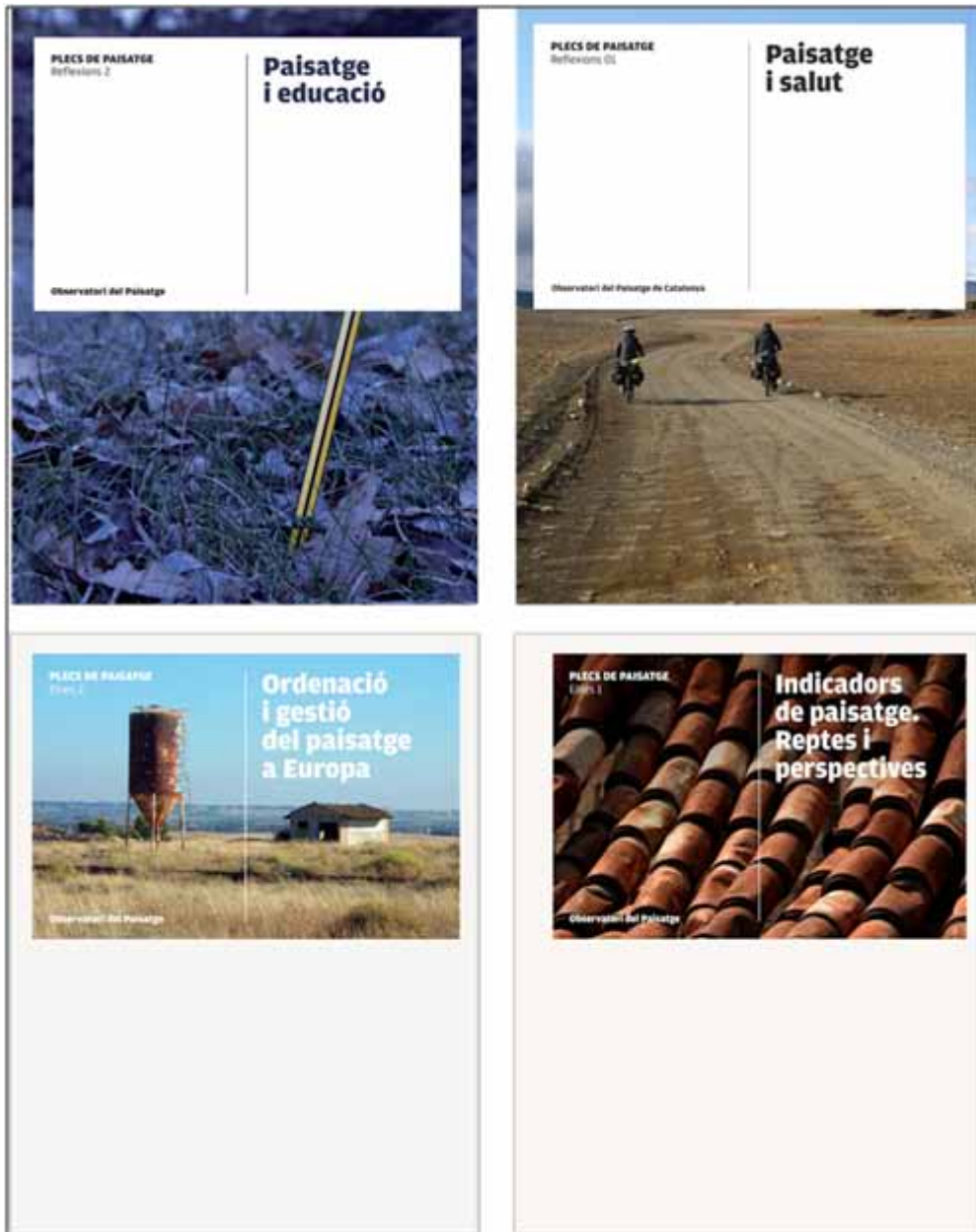
- Kestävän kehityksen ja maankäytön ministerin hyväksytyä maisemakatalogit hallitus hyödyntää maiseman laatutavoitteita pakollisten maankäyttöön liittyvien maisemadirektiivien laatimisessa (www.catpaisatge.net/eng/directrius.php) niille seitsemälle alueelliselle kaavoitus suunnitelmalle, joita hallitus parhaillaan laatii. Tämä puolestaan vaalii pysyvää yhteydenpitoa maisemahavaintoaseman, Katalonian hallituksen ja asianmukaisten kuntien välillä. Maiseman laatutavoitteita on jo muunnettu maisemadirektiiveiksi, mutta tämä on samalla yksi alan merkittävimmistä haasteista.
- Maisemahavaintoasema tekee yhteistyötä ministeriöiden, kaupunginvaltuustojen ja muiden paikallisten viranomaisten kanssa ja tukee näitä hyödyntämällä maisemakatalogien sisältämää tietoa esimerkiksi matkailua, kulttuuripolitiikkaa tai maankäytön suunnittelupolitiikkaa varten tai esimerkiksi luomalla näköalapaikkojen verkoston.
- Maisemahavaintoasema tekee yhteistyötä hallituksen kanssa erilaisten toimenpiteiden ja hankkeiden sisällyttämiseksi maisema-asioihin, kun näihin on ensin saatu asianmukaisten alueiden tärkeimpien taloudellisten sektorien hyväksyntä. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita ohjeet teollisuusalueiden ja maaseuturakennusten integroimiseksi ympäröivään maisemaan.
- Nykyisessä taantumassa talouspolitiikka on äärimmäisen tärkeää. Maisema on taloudellisen toiminnan positiivinen resurssi, jos siitä ei tehdä pelkkää kauppatavaraa, mikä olisi vahingollista maiseman luontoon, yhteiskuntaan ja kulttuurin liittyville arvoille. Maisemahavaintoasema on käynnistänyt useita asiaan liittyviä aloitteita: yhteistyö RACC-vakuutusyhtiön ja maanviljelijöiden ammattijärjestö Unió de Pagesosin kanssa; yhteyksien solmiminen ja keskustelut Foment del Treball työnantajajärjestön kanssa maisemansuojelun, -hoidon ja -suunnittelun vaikutuksista työpaikkojen syntymiseen; sopimus EURAM-työnantajayhdistyksen kanssa, joka pyrkii sisällyttämään maisema-arvot taloudelliseen toimintaansa; ja synergiaetujen etsiminen Katalonian merkittävimpien viinin- ja viinirypäleidentuottaja-alueiden kanssa, koska maiseman laadukkuus edistää myös tätä toimialaa.

Tässä osassa käsitellään lopuksi vielä nk. maisemaperuskirjoja (landscape charter) (www.catpaisatge.net/eng/cartes.php), jotka ovat osoittautuneet erittäin tehokkaaksi paikallisen tason työkaluksi tietyissä olosuhteissa. Maisemaperuskirjat on tarkoitettu sellaisten paikallisten viranomaisten (esimerkiksi kaupunginvaltuustojen, kuntien ja yhteisöjen) sekä yhdistysten käyttöön, jotka tahtovat tehdä tietyn alueen toimijoiden (mm. hallinto, yhteiskunnalliset ja taloudelliset toimijat) välisiä sopimuksia edistääkseen maiseman arviointiin ja kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä ja strategioita. On tärkeää huomioida, että maisemaperuskirjat vaativat vahvaa johtajuutta, selkeää yhteisesti ymmärrettyä prosessia, kaikkien osapuolten vahvaa sitoutumista ja sitkeyttä sovittujen tehtävien suorittamisessa. Jos nämä tekijät puuttuvat, maisemaperuskirjat eivät toimi.

Tietoisuuden lisääminen

Maisemasta ollaan Kataloniassa jatkuvasti yhä enemmän huolissaan. Kansalaisten yleisesti ottaen vähäistä maisematietämystä on kuitenkin lisättävä. Kaikki edellä esitellyt aloitteet tähtäävät maisematietoisuuden lisäämiseen, kuten myös seuraavaksi esiteltävät, instituutioiden ja organisaatioiden osallistumiseen ja yhteistyöhön perustuvat aloitteet:

- Tietoisuutta Katalonian 135 maisemasta lisätään säännöllisellä yhteistyöllä Katalonian julkisen päätelevisio-kanavan TV3:n kanssa erityyppisten ohjelmien kautta.
- Yhteistyö Descobrir Catalonia matkailu- ja vapaa-ajanlehden kanssa: kuukausittain julkaistaan artikkeli jostakin Katalonian 135 maisemasta (<http://www.catpaisatge.net/eng/paisatgemes.php>). Maisemahavaintoasema tekee yhteistyötä muiden alueellisten ja paikallisten kulttuuri- ja vapaa-aikajulkaisujen kanssa.

Kuva 7. Plecs de Paisatge kokoelma, jossa on kaksi sarjaa ("Reflections" ja "Tools"), sisältää artikkeleita, tutkimuksia, työpajoja ja konferensseja, joissa käsitellään tiettyjä maisemaan tai maisemansuojeluun, -hoitoon ja -suunnitteluun liittyviä säästöksiin, keinoihin ja menetelmiin liittyviä näkökohtia tai ongelmia.

- Seminaarien, kurssien ja konferenssien valmistelua, jotta voidaan edistää maisemaan liittyvää pohdintaa, koulutusta ja sosiaalista sensitiisaatiota (katso myös kohta "Keskinäinen apu ja tietojen vaihto").
- Instituutioiden, säätiöiden ja yksityisyritysten rahoittamien julkaisujen laatiminen (www.catpaisatge.net/eng/publicacions_coleccions.php).
- Katalonian maisemahavaintoaseman neljällä kielellä julkaistavat verkkosivut ja uutiskirjeet, jotka sisältävät myös muiden toimijoiden tuottamaa tietoa (www.catpaisatge.net).
- Uusimpien viestintäalustojen ja sosiaalisen median hyödyntäminen Twitterin (http://twitter.com/catpaisatge_en) ja Facebookin (www.facebook.com/catpaisatgeEN) kautta katalaaniksi, espanjaksi ja englanniksi.

Ennen seuraavaan aiheeseen siirtymistä on vielä esiteltävä julkisen yhteistyön tuloksena syntynyt Wikipedra-verkkohanke. Wikipedra (<http://wikipedra.catpaisatge.net/>) on interaktiivinen 2.0-versio paikkatietojärjestelmästä, joka esittelee ja visualisoi Katalonian kivistä ladottuja majoja ja suoja ja tarjoaa tietoa niistä. Verkkosovellusta voidaan hyödyntää helppokäyttöisten ja mielenkiintoisten esitelmien tekemisessä karttojen, valokuvien, tiedostojen ja hakujen avulla, ja samalla ihmisillä on mahdollisuus esitellä ja muokata Katalonian kivistä ladottuja rakennelmia koskevia tietoja. Tavoite on kerätä ja päivittää tietoja mahdollisimman monesta rakenteesta. Wi-

Kuva 8. Wikipedran portaali.

kipedra on ollut käytössä kuusi kuukautta, ja tänä aikana sovellukseen on luetteloitu yli 5 000 katalonialaista majaa ja suojaa, jotka on rakennettu ilman laastia kiviä latomalla. Maisemahavaintoasema toimii hankkeessa ainoastaan Wikipedran tietokantaa edistävänä ja kehittävänä kattojärjestönä. Maisemapolitiikassakin hyödynnettävää tietoa saadaan kansalaisilta ja järjestöiltä.

Koulutus

Maisemahavaintoaseman tärkein koulutusaloite on integroidusta näkökulmasta tehdyn maisemaa koskevan opetusmateriaalin laatiminen: "City, territory and landscape" (suom.

kaupunki, alue ja maisema). Opetusaineisto on tarkoitettu opetuskäyttöön pakollisella yläkoulutasolla. Hankkeen myötä on syntynyt maisemaan liittyvä opetussivusto (www.catpaisatge.net/educacio). Aineistoa on jaettu yli 450 000 katalonialaiselle 12–16-vuotiaalle oppilaalle vuodesta 2009 lähtien.

Hanke on toteutettu yhteistyössä koulutusministeriön, kestävän kehityksen ja maankäytön ministeriön, Katalonian hallituksen ja maisemahavaintoaseman kanssa. Hanke on loistava esimerkki organisaatioiden välisestä yhteistyöstä, joka ei aina ole helppoa. Koulutusministeriön panos on äärimmäisen tärkeä paitsi hankkeen koulutustavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi, myös hankkeen ottamiseksi käyttöön kaikissa Katalonian kouluissa. Mainittakoon vielä, että kustantamojen kanssa käytyjen keskustelujen ansiosta Katalonian maisemakartta on nyt sisällytetty joihinkin alueen yläkoulujen maantiedon oppikirjoihin.

Keskinäinen apu ja tietojen vaihto

Tätä lukua ei voida lopettaa käsittelemättä maisemahavaintoaseman kansainvälistä yhteistyötä. Yhteistyö eurooppalaisten alueiden ja valtioiden kanssa ei vahvista ainoastaan katalonialaista maisemapolitiikkaa vaan koko Eurooppalaista maisemayleissopimusta. Seuraavassa osiossa käsitellään useita tällä hetkellä käynnissä olevia keskinäiseen apuun ja tietojen vaihtoon liittyviä kansainvälisen ja eurooppalaisen tason aloitteita sekä rajat ylittävää yhteistyötä.

Katalonian maisemahavaintoasema on toiminut keskinäisen avunannon ja tietojen vaihdon saralla seuraavasti:

- Osallistuminen Eurooppalaisiin ja kansainvälisiin konferensseihin ja seminaareihin, kansainvälisten konferenssien järjestäminen ja konferenssien järjestäminen yhdessä muiden eurooppalaisten instituutioiden kanssa (www.catpaisatge.net/eng/jornades.php).
- Irish Heritage Councilin Landscape Character Assessment kurssille osallistuminen kahdesti vuodessa vuodesta 2009 alkaen.
- Kokoukset, joissa vaihdetaan kokemuksia muiden Espanjan alueiden hallitusten sekä joidenkin Euroopan valtioiden kanssa (Irlanti, Italia, Hollanti).

Observatori del Paisatge

Ciutat, territori, paisatge

Documentació Vincles Guia Àrea de professorat

Us heu registrat amb el nom *visitant*.
 Tornar al mapa distribuïdor

La Ribera d'Ebre, activitat 2

Tomar a veure la introducció

El paisatge fluvial i la producció d'energia

Com és aquest paisatge?
 Heu de buscar vuit elements que serveixin per descriure el paisatge de la Ribera d'Ebre. Quan n'hagueu trobat un, hauréu de decidir si és d'origen humà o natural. Posteriorment, hauréu d'identificar aquest element a l'ortofotografia o al mapa topogràfic, i comparar la seva representació en cadascun.

[Necessiteu ajuda?](#)

Ortofotografia Topogràfic

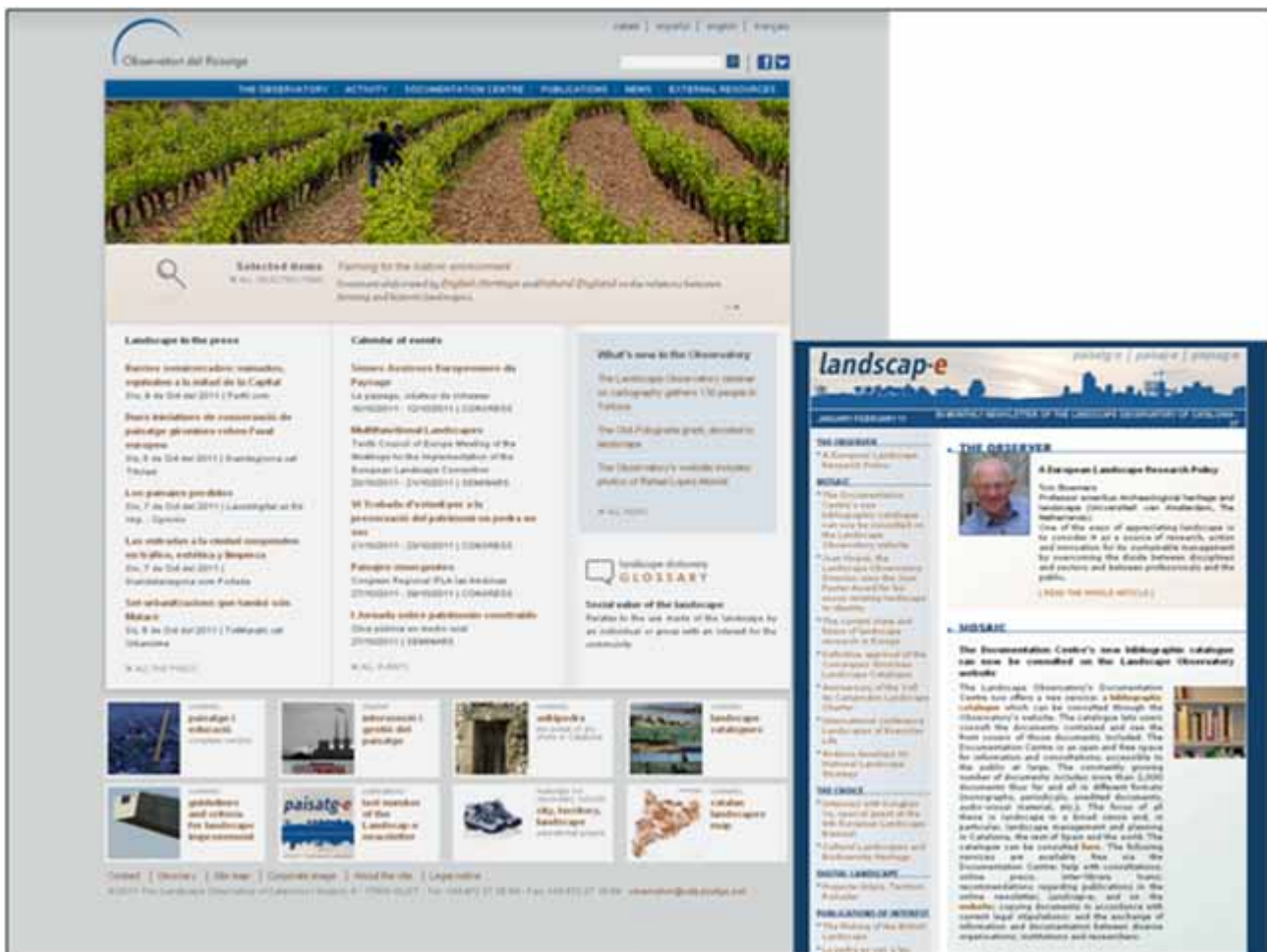
activitat 2
Pregunta de pas

© 2008 Observatori del Paisatge de Catalunya
www.catalunypaisatge.net

Generalitat de Catalunya Observatori del Paisatge

Kuva 9. City, territory, landscape hankkeen aineistoja ja sivusto.

- Osallistuminen Euroopan neuvoston järjestämään, Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen tietojärjestelmää (European Landscape Convention Information System, ELCIS) koskevaan asiantuntijapaneeliin.
- Kansainvälinen yhteistyö Argentiinan maisemaverkoston kanssa (Red Argentina del Paisaje) maisemahavaintoasemien perustamiseksi useisiin Argentiinan maakuntiin. Maisemahavaintoasema tekee vastaavaa yhteistyötä samanlaisten instituutioiden kanssa myös Brasiliassa, Uruguayssa ja Costa Ricassa. On tärkeää huomata, että Eurooppalainen maisemayleissopimus on myös Latinalaisen Amerikan maisema-aloitteiden pääviitekehys, mikä kertoo paljon yleissopimuksesta.
- Osallistuminen Eurooppalaista maisemayleissopimusta toimeenpanevaan RECEP/ENELC-verkostoon (European Network of Local and Regional Authorities for the Implementation of the European Landscape Convention), joka tarjoaa hyvän tilaisuuden tietojen ja kokemusten vaihtoon sekä keskusteluun yleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvästä akateemisesta tutkimuksesta.

Kuva 10. Maisemahavaintoaseman englanninkielinen sivusto ja Landscap-e-uutikirje.

Rajat ylittävä yhteistyö

Vuonna 2009 maisemahavaintoasema järjesti yhdessä Ranskan ekologian, energian, kestävän kehityksen ja maankäytönsuunnittelun ministeriön kanssa viidennen rajat ylittävän työpajan Olotissa Kataloniassa. Työpajan tavoite oli vaihtaa kokemuksia ja työmenetelmiä vertaamalla ranskalaisia maisemakartastaja ja katalonialaisia maisemakatalogeja keskenään. Työhön osallistui eurooppalaisia asiantuntijoita useista maista. Ranskan ministeriön tukeman työpajasarjan neljä ensimmäistä osaa järjestettiin niissä maissa tai niillä alueilla, joilla on yhteinen raja Ranskan kanssa (Vallonia, Espanja, Italia ja Englanti).

Myös maisemahavaintoaseman sivuston, uutiskirjeiden ja muun jaettavan tiedon kääntäminen Euroopan neuvoston virallisille kielille eli englanniksi ja ranskaksi auttaa jakamaan katalonialaisia kokemuksia muun Euroopan ja maailman kanssa ja vaalii samalla osallistumista ja yhteistyötä.

Loppupäätelmä

Katalonian maisemanhoito perustuu integroidulle visiolle kokonaisuudesta, joka sisältää säädöksiä, agendoja ja menettelytapoja, toimijoita verkostoituneen, kansalaiset sekä asiaan sitoutuneet instituutiot ja tekniset asiantuntijat. Kaikista näistä elementeistä syntyy hyviä yhteistyökokemuksia. Merkittäviä haasteita on kuitenkin paljon: hallitusten välisen ilmastokeskustelun rohkaiseminen julkisen hallintorakenteen fragmentoitumisen päihittäiseksi; kansalaisyhteiskunnan ja eri hallinnonalojen välisen keskustelun vahvistaminen; julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön vaaliminen vaihtoehtoisia maisemanhoidon- ja suunnittelun kanavia sekä niiden rahoitusvaihtoehtoja etsien; kekseliäiden keinojen löytäminen vähäisten yhteistyöhön osoitettujen taloudellisten resurssien voittamiseksi tai kaikille tutun, monimutkaisten hallintorakenteiden ja vastuiden ongelman ratkaiseminen (kuka tekee mitään ja millä tasolla). Katalonian maisemahavaintoasema jatkaa merkittävää työtään näiden tärkeiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Nämä ovat kaikille yhteisiä, jatkuvia haasteita.

Pohjois-Kalotin aluetta yhdistää yhteinen tunnusomainen maisema; upeat jokivarsimaisemat ja saamelaiskulttuurin sekä poronhoidon muovaamat tunturimaisemat.

Kasvat maankäyttötarpeet ja tavoitteet luovat haasteita maisemien säilyttämiselle ja suojelulle. Suojelutyö kaipaa selvempää ohjeistusta ja tukea. Maisemien merkityksen ymmärtäminen on avainasemassa Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen kokonaisvaltaisessa soveltamisessa käytäntöön. Maisemapolitiikan kehittämiseksi Pohjois-Kalotin alueella suunnitellaan perustettavaksi maisemayhteistyöryhmä.

Kansainvälinen Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen tavoitteiden saavuttamista edistävä konferenssi järjestettiin Inarissa 7.-9.9.2011. Konferenssissa käsiteltiin maisemasopimuksen tavoitteita, tarpeita ja mahdollisuuksia Pohjois-Kalotin alueella. Tähän raporttiin on koottu konferenssissa esiintyneiden asiantuntijoiden laatimat artikkelit aiheesta. Raportin toivotaan helpottavan alueiden käytön suunnittelijoita käytännön työssään ja rohkaisevan kuntia toteuttamaan tulevaisuuden suunnittelua Eurooppalainen maisemayleissopimuksen tavoitteiden mukaisesti. Raportti on saatavissa viidellä eri kielellä: suomeksi, ruotsiksi, norjaksi, pohjoissaameksi ja englanniksi.

RAPORTEJA 48 | 2012
POHJOISET MAISEMAT
”EUROOPPALAISEN MAISEMAYLEISSOPIMUKSEN
TOTEUTTAMINEN POHJOIS-KALOTIN KUNNISSA”
-KONFERENSSI INARISSA 7.-9.9.2011

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-534-0 (painettu)
ISBN 978-952-257-523-4 (PDF)

ISSN-L 2242-2846
ISSN 2242-2846 (painettu)
ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-523-2

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus